

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

1862-2022

160 DE ANI DE ACTIVITATE

(<https://www.iccj.ro/>)

(<https://www.iccj.ro>
nr-7-din-22-

(<https://www.iccj.ro>

(<https://www.iccj.ro>

[Home](#) [Despre instituție](#) [Secții](#) [Structuri jurisdicționale](#) [Biblioteca Digitală](#) [Compartimente](#)

[Informații publice/transparență](#) [Media](#) [Contact](#) [🔍](#)

[Home](https://www.iccj.ro/) / [2024](https://www.iccj.ro/2024/) / [mai](https://www.iccj.ro/2024/05/) / [31](https://www.iccj.ro/2024/05/31/) / Decizia nr. 7 din 22 aprilie 2024

Decizia nr. 7 din 22 aprilie 2024

📅 31 mai 2024 (<https://www.iccj.ro/2024/05/31/>)

Înalta Curte de Casație și Justiție

Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii

Decizie nr. 7/2024 din 22 aprilie 2024

Dosar nr. 390/1/2024

Publicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. 502 din 30 mai 2024

Corina-Alina Corbu – președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție – președintele completului
Carmen Elena Popoiag – președintele Secției I civile
Marian Budă – președintele delegat al Secției a II-a civile
Elena Diana Tămagă – președintele Secției de contencios administrativ și fiscal
Eleni Cristina Marcu – președintele delegat al Secției penale
Irina Alexandra Boldea – judecător la Secția I civilă
Ileana Ruxandra Tirică – judecător la Secția I civilă
Cristina Trușescu – judecător la Secția I civilă
Dorina Zeca – judecător la Secția I civilă
Maricel Nechita – judecător la Secția I civilă
Mariana Hortolomei – judecător la Secția I civilă
Carmen Trănica Teau – judecător la Secția a II-a civilă
George Bogdan Florescu – judecător la Secția a II-a civilă
Cosmin Horia Mihăianu – judecător la Secția a II-a civilă
Ștefan Ioan Lucaciuc – judecător la Secția a II-a civilă
Valentina Vrabie – judecător la Secția a II-a civilă
Iulia Manuela Cîrnu – judecător la Secția a II-a civilă
Andreea Marchidan – judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Veronica Dumitrache – judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Adriana Florina Secrețeanu – judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Maria Hrudei – judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Ștefania Dragoe – judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Bogdan Cristea – judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Gheorghe Valentin Chitidean – judecător la Secția penală
Lavinia Valeria Lefterache – judecător la Secția penală

1. Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii ce formează obiectul Dosarului nr. 390/1/2024 este legal constituit conform dispozițiilor art. 516 alin. (2) din Codul de procedură civilă și ale art. 31 alin. (4) lit. b) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, aprobat prin Hotărârea Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție nr. 20/2023, cu modificările ulterioare (Regulamentul).

2. Ședința este prezidată de doamna judecător Corina-Alina Corbu, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție.

3. Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție este reprezentat de doamna procuror-șef al Secției judiciare Antonia Eleonora Constantin.

4. La ședința de judecată participă doamna Mihaela Lorena Repana, magistrat-asistent în cadrul Secțiilor Unite, desemnată în conformitate cu dispozițiile art. 32 din Regulament.

5. Înalta Curte de Casație și Justiție – Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii ia în examinare recursul în interesul legii formulat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție ce formează obiectul Dosarului nr. 390/1/2024.

6. Magistratul-asistent prezintă referatul cauzei, arătând că au fost depuse la dosar raportul întocmit de judecătorii-raportori, opiniile specialiștilor consultați, precum și memoriile amicus curiae.

7. Constatând că nu sunt chestiuni prealabile, doamna judecător Corina-Alina Corbu, președintele completului, acordă cuvântul asupra recursului în interesul legii reprezentantei procurorului general.

8. Doamna procuror Antonia Eleonora Constantin solicită admiterea recursului în interesul legii, astfel cum a fost formulat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, susținând motivele prezentate în scris, potrivit cărora apreciază că prima orientare jurisprudențială este în litera și spiritul legii, în sensul că, în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 5 și art. 20 din Legea nr. 514/2003 privind organizarea și exercitarea profesiei de consilier juridic, cu modificările și completările ulterioare, prestarea activității specifice, de reprezentare juridică, se poate realiza de către consilieri juridici, în calitatea lor de funcționari publici sau de angajați cu contract individual de muncă, independent de înscrierea acestora în Tabloul profesional al consilierilor juridici ținut de Colegiile Consilierilor Juridici din România. Totodată, învederează că această opinie este împărtășită de marea majoritate a specialiștilor consultați, precum și prin memoriile amicus curiae depuse la dosar, iar concluziile raportului întocmit în cauză de judecătorii-raportori sunt în același sens.

9. Nefiind întrebări pentru reprezentanta Ministerului Public, doamna judecător Corina-Alina Corbu, președintele completului, declară dezbaterile închise, iar completul rămâne în pronunțare asupra recursului în interesul legii.

ÎNALTA CURTE,

deliberând asupra recursului în interesul legii, constată următoarele:

I. Sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție și obiectul recursului în interesul legii

10. La 22 februarie 2024, procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a sesizat Înalta Curte de Casație și Justiție cu soluționarea recursului în interesul legii ce vizează următoarea problemă de drept:

În interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 5 și art. 20 din Legea nr. 514/2003 privind organizarea și exercitarea profesiei de consilier juridic, cu modificările și completările ulterioare, prestarea activității specifice, de reprezentare juridică, se poate realiza de către consilieri juridici, în calitatea lor de funcționari publici (în cazul unei autorități, instituții publice sau persoane juridice de drept public) sau de angajați cu contract individual de muncă (în cazul unei instituții sau a unei persoane juridice de drept public ori de drept privat), independent de înscrierea acestora în Tabloul profesional al consilierilor juridici ținut de Colegiile Consilierilor Juridici din România sau, dimpotrivă, aceasta reprezintă o condiție sine qua non pentru desfășurarea activității specifice de reprezentare juridică.

11. Recursul în interesul legii a fost înregistrat la Înalta Curte de Casație și Justiție la aceeași dată, formându-se Dosarul nr. 390/1/2024, cu termen de soluționare la 22 aprilie 2024.

II. Dispozițiile legale care formează obiectul sesizării

12. Înalta Curte de Casație și Justiție este chemată să interpreteze, în vederea aplicării unitare, următoarele prevederi legale din Legea nr. 514/2003 privind organizarea și exercitarea profesiei de consilier juridic, cu modificările și completările ulterioare (Legea nr. 514/2003):

" Art. 2. – Consilierul juridic poate să fie numit în funcție sau angajat în muncă, în condițiile legii."

" Art. 3. – (1) Consilierul juridic numit în funcție are statutul funcționarului, potrivit funcției și categoriei acesteia.

(2) Consilierul juridic angajat în muncă are statut de salariat."

" Art. 5. – Consilierii juridici pot constitui asociații profesionale în scopul apărării și promovării intereselor profesionale, în condițiile legii privind asocierea și constituirea persoanelor juridice."

" Art. 6. – Consilierii juridici au drepturile și obligațiile prevăzute de lege potrivit statutului profesional și reglementărilor legale privind persoana juridică în serviciul căreia se află sau cu care are raporturi de muncă."

" Art. 8. – Poate fi consilier juridic acela care îndeplinește următoarele condiții:

a) este cetățean român și are domiciliul în România;

b) are exercițiul drepturilor civile și politice;

c) este licențiat al unei facultăți de drept;

d) este apt din punct de vedere medical pentru exercitarea profesiei; (...)

e) nu se află în vreunul dintre cazurile de nedemnitate prevăzute de prezenta lege."

" Art. 8¹. – (1) Cetățeanul unui stat membru al Uniunii Europene sau al Spațiului Economic European poate exercita profesia de consilier juridic în România, dacă îndeplinește condițiile prevăzute de lege, mai puțin cea prevăzută la art. 8 lit. a). (...)"

" Art. 20. – (1) În condițiile prevăzute la art. 5, consilierii juridici se pot asocia în structuri județene, pe ramuri sau domenii de activitate, potrivit intereselor profesionale, și, după caz, la nivel național, cu respectarea legii privind asociațiile și fundațiile.

(2) Formele de asociere și organizare la nivel județean și la nivel național sunt stabilite prin statutul asociației, cerut de lege.

(3) Constituirea asocierilor profesionale are la bază principiile constituționale ale dreptului de asociere și reglementările legale privind asocierea și constituirea de persoane juridice."

" Art. 25. – (1) Asociațiile profesionale se vor înființa și statutele acestora se vor adopta în termen de 90 de zile de la data intrării în vigoare a prezentei legi.

(2) Pe data intrării în vigoare a prezentei legi, asociațiile profesionale existente ale juriconsulților și consilierilor juridici își încetează activitatea."

" Art. 26. – Evidențele consilierilor juridici și actualizarea permanentă a acestora se vor realiza de către asociațiile profesionale la sfârșitul fiecărui an și se vor comunica prefecturii, consiliului județean, instanțelor judecătorești, organelor de urmărire penală și baroului din județul respectiv."

III. Alte dispoziții legale incidente

13. Regulamentul privind recunoașterea calificării profesionale de consilier juridic a cetățenilor statelor membre ale Uniunii Europene sau aparținând Spațiului Economic European ori Confederației Elvețiene, în vederea admiterii și practicării acesteia în România, aprobat prin Ordinul ministrului justiției nr. 1.813/C/2008, cu modificările ulterioare (Regulamentul privind recunoașterea calificării profesionale de consilier juridic a cetățenilor statelor membre ale Uniunii Europene sau aparținând Spațiului Economic European ori Confederației Elvețiene, în vederea admiterii și practicării acesteia în România):

 Art. 1. – Cetățeanul unui stat membru al Uniunii Europene sau aparținând Spațiului Economic European ori Confederației Elvețiene poate practica profesia de consilier juridic în România, în condițiile stabilite în art. 2, 3 și 8¹ din Legea nr. 514/2003 privind organizarea și exercitarea profesiei de consilier juridic, cu completările ulterioare.”

Art. 2. – Aprobarea cererii de acces în profesia de consilier juridic se realizează, în conformitate cu prevederile Legii nr. 200/2004 privind recunoașterea diplomelor și calificărilor profesionale pentru profesiile reglementate din România, cu modificările și completările ulterioare, și în temeiul art. 8¹ din Legea nr. 514/2003, cu completările ulterioare, prin parcurgerea a două etape: etapa de informare și etapa de evaluare.”

Art. 19. – Dreptul de a exercita profesia de consilier juridic definitiv în România se acordă candidatului declarat admis la examenul pentru verificarea cunoștințelor profesionale sau solicitantului care a făcut dovada îndeplinirii stagiului, prin ordin al ministrului justiției.”

Art. 20. (...) (2) – Solicitantul căruia i s-a recunoscut calificarea profesională exercită profesia de consilier juridic cu titlul profesional din România.”

Art. 23. – Compartimentul de specialitate din cadrul Ministerului Justiției ține evidența cetățenilor statelor membre ale Uniunii Europene sau aparținând Spațiului Economic European ori Confederației Elvețiene, cărora li s-a conferit dreptul de a exercita profesia de consilier juridic în România, întocmește și actualizează periodic listele, în funcție de acordarea dreptului de a exercita această profesie unor noi persoane.”

IV. Dispoziții statutare incidente

14. Statutul profesiei de consilier juridic, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 684 din 29 iulie 2004, astfel cum a fost modificat prin Hotărârea nr. 4/2012 a Congresului Ordinar al Ordinului Consilierilor Juridici din România, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 452 din 20 iunie 2014 (Statutul profesiei de consilier juridic):

Art. 3. – Profesia de consilier juridic se exercită personal de către consilierul juridic înscris pe Tabloul profesional al consilierilor juridici definitivi sau stagiați, denumit în continuare Tablou, ținut de către Colegiile Consilierilor Juridici din România.”

Art. 4. – Consilierul juridic, în exercitarea profesiei, se supune numai Constituției, legii, codului de deontologie profesională și prezentului statut al profesiei.”

Art. 15. – Înscrierea în profesia de consilier juridic se face în mod individual, pe baza unei cereri adresate Colegiului Consilierilor Juridici pe a cărui rază teritorială domiciliază, conform regulamentului și statutului fiecărui colegiu teritorial.”

Art. 16. – (1) Cererea de înscriere în profesie va fi însoțită de acte care să ateste îndeplinirea condițiilor prevăzute de art. 8, 9 și 10 din Legea nr. 514/2003 (...).

(2) Colegiul teritorial verifică îndeplinirea condițiilor generale și speciale prevăzute de legea și statutul profesiei și avizează admiterea în colegiul respectiv.

(3) După aprobarea cererii, solicitantului i se va elibera decizia de înscriere în profesie, conform vechimii sale în activități juridice. (...)”

Art. 23. – (1) La debutul exercitării profesiei, consilierul juridic efectuează, în mod obligatoriu, un stagiu de pregătire profesională, perioadă în care are calitatea de consilier juridic stagiar.

(...)

(12) Definitivarea

După efectuarea stagiului consilierul juridic stagiar va susține examenul de definitivare.

Comisia de examinare după definitivat eliberează candidatului «Certificatul de promovare a examenului de definitivat» în baza căruia acesta este înscris pe Tablou cu mențiunea «definitiv». (...)”

 " Art. 26. – (...) (2) Consilierul juridic definitiv sau stagiar, în vederea exercitării profesiei, se va înscrie pe Tabloul ținut de Colegiul teritorial. (...)"

" Art. 27. – Tabloul anual (1) Colegiul teritorial are obligația să întocmească anual Tabloul, cu menționarea numelui și a prenumelui, codului unic de înregistrare, a poziției profesionale, respectiv stagiar sau definitiv, precum și a situației în ceea ce privește exercitarea profesiei (exclus, suspendat etc.).

(2) Prin grija colegiului teritorial, Tabloul anual și modificările intervenite sunt comunicate O.C.J.R. și instituțiilor prevăzute de lege."

" Art. 29. – (1) Consilierii juridici care la data intrării în vigoare a Legii nr. 514/2003 au debutat în profesie, indiferent de vechimea în activitatea juridică, sunt trecuți pe Tablou cu mențiunea «definitiv».

(2) Consilierii juridici care de la data intrării în vigoare a Legii nr. 514/2003 nu pot face dovada debutului în profesie anterior acestei date sunt trecuți pe Tablou cu mențiunea «stagiar».

(3) Licențiatul unei facultăți de drept care solicită înscrierea în profesia de consilier juridic și are o vechime de minimum 5 ani în alte profesii juridice va fi trecut pe Tablou cu mențiunea «definitiv»."

" Art. 61. – (1) Colegiul teritorial este organizația profesională creată pentru toți consilierii juridici asociați în această formă de organizare dintr-un județ sau din municipiul București, indiferent de ramura, domeniul de activitate ori locul exercitării profesiei, ce asigură organizarea și exercitarea profesiei de consilier juridic în mod unitar și apără drepturile și interesele legitime ale consilierilor juridici.

(2) Colegiul teritorial este persoană juridică de interes general și are sediul în orașul de reședință al județului, respectiv în municipiul București.

(...)

(5) Colegiul teritorial activează în baza statutului propriu."

" Art. 65. – Colegiile teritoriale înființate după constituirea O.C.J.R. devin membre cu drepturi și obligații egale prin asociere."

" Art. 67. – (1) O.C.J.R. este formată din toate colegiile consilierilor juridici din România și cuprinde toți consilierii juridici înscrși în Tabloul acestora, cu drept de exercitare a profesiei de consilier juridic și are drept scop organizarea unitară a exercitării profesiei de consilier juridic în România.

(2) O.C.J.R. este persoană juridică de interes general, are patrimoniu și buget propriu. (...)"

" Art. 71. – Congresul O.C.J.R. are competențele prevăzute în Statutul O.C.J.R."

" Art. 86. – Prezentul statut va fi pus în aplicare astfel:

a) în termen de 30 de zile de la adoptarea prezentului statut, conducerile colegiilor vor înainta O.C.J.R. datele și documentele necesare înscrierii în evidențe a consilierilor juridici definitivi și stagiați;

b) în termen de 45 de zile de la adoptarea statutului, Consiliul O.C.J.R. și comisiile O.C.J.R. vor adopta regulamentele profesionale care vor fi comunicate colegiilor teritoriale;

c) prezentul statut va fi publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, pentru punerea în aplicare a Legii nr. 514/2003."

" Art. 87. – După publicarea în Monitorul Oficial al României, Partea I, a prezentului statut, consultanța, redactarea, avizarea pentru legalitate și contrasemnarea actelor juridice, asistența și reprezentarea juridică a instituțiilor, autorităților publice, a persoanelor juridice se vor realiza numai de către consilierii juridici înscrși în Tablou."

" Art. 92. – Prezentul statut a fost adoptat de Congresul Extraordinar al Colegiilor Consilierilor Juridici din România din data de 6 martie 2004, prin reprezentanții legali, și intră în vigoare la data adoptării, urmând a fi publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I."

V. Orientările jurisprudențiale divergente

15. Autorul sesizării a arătat că, în urma analizării practicii judiciare existente la nivel național, a rezultat că problema de drept a fost soluționată diferit de către instanțele judecătorești.

16. Astfel, într-o primă orientare jurisprudențială, s-a considerat că dispozițiile art. 5 și ale art. 20 din Legea nr. 514/2003 nu impun consilierilor juridici, drept condiție pentru prestarea activității specifice, ca aceștia să fie înscriși pe Tabloul profesional al consilierilor juridici ținut de Colegiile Consilierilor Juridici din România, întrucât prevederile respective din Legea nr. 514/2003 conferă consilierilor juridici opțiunea de a face parte dintr-o asociație profesională, și nicidecum nu instituie o obligație în acest sens.

17. Ca răspuns la criticile ridicate de părțile aflate în litigiu privind nerespectarea dispozițiilor Statutului profesiei de consilier juridic, act publicat în Monitorul Oficial al României, instanțele au menționat că prevederile din Legea nr. 514/2003 care fac trimitere la organizarea și exercitarea profesiei de consilier juridic în condiții similare profesiei de avocat sunt insuficiente, neclare sau mult prea vagi pentru a se institui un paralelism viabil între cele două profesii; în plus, interpretarea și aplicarea dispozițiilor unei legi nu se pot face în baza unor completări introduse prin acte cu putere infralegală, adoptate de o asociație profesională.

18. În consecință, instanțele care s-au raliat acestei orientări jurisprudențiale au respins, ca neîntemeiată, excepția lipsei calității de reprezentant a persoanelor care au compărut în procese în calitate de consilier juridic, chiar dacă nu făceau parte dintr-un colegiu al consilierilor juridici și nici nu erau înscriși în Tabloul profesional al consilierilor juridici.

19. În sensul acestei orientări jurisprudențiale s-au atașat hotărâri definitive pronunțate de Curtea de Apel București, Tribunalul București, Judecătoria Sectorului 2 București, Judecătoria Sectorului 6 București, Curtea de Apel Ploiești, Tribunalul Suceava, Curtea de Apel Brașov, Curtea de Apel Cluj, Tribunalul Cluj și Tribunalul Iași.

20. Opinia contrară a instanțelor, în cea de-a doua orientare jurisprudențială, a fost în sensul că exercitarea profesiei de consilier juridic nu se poate realiza doar în virtutea numirii în această funcție sau în baza unui contract individual de muncă, ci este necesară, în prealabil, dobândirea calității de consilier juridic, în condițiile Legii nr. 514/2003 și ale Statutului profesiei de consilier juridic.

21. La solicitarea părții adverse ori din oficiu, instanțele judecătorești au pus în vedere persoanelor care au compărut în procese în calitate de consilieri juridici să facă dovada acestei calități, în sensul că fac parte dintr-un colegiu al consilierilor juridici și că sunt înscriși în Tabloul profesional al consilierilor juridici ținut de Colegiile Consilierilor Juridici din România.

22. Referitor la susținerile că dispozițiile Legii nr. 514/2003 nu impun obligația asocierii într-un colegiu al consilierilor juridici și, în mod evident, nici obligația respectării statutului unui asemenea colegiu, instanțele au reținut dispozițiile art. 6 din Legea nr. 514/2003, în temeiul cărora „Consilierii juridici au drepturile și obligațiile prevăzute de lege potrivit statutului profesional și reglementărilor legale privind persoana juridică în serviciul căreia se află sau cu care are raporturi de muncă”, coroborate cu dispozițiile art. 3 din Statutul profesiei de consilier juridic și cu aspectele reținute la paragraful 28 din Decizia nr. 9 din 4 aprilie 2016 a Înaltei Curți de Casație și Justiție – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 400 din 26 mai 2016.

23. Instanțele care au adoptat această orientare jurisprudențială au admis excepția lipsei calității de reprezentant, în sensul art. 84 alin. (1) din Codul de procedură civilă, a celor care nu au făcut dovada apartenenței la un colegiu al consilierilor juridici și înscrierii pe tabloul profesional, cu toate consecințele decurgând din această soluție: anularea cererilor de chemare în judecată, anularea căilor de atac, imposibilitatea de a reprezenta părțile și de a formula concluzii în instanță.

24. În sensul acestei orientări jurisprudențiale s-au pronunțat Tribunalul București, Judecătoria Sectorului 1 București, Judecătoria Sectorului 2 București, Judecătoria Sectorului 6 București, Tribunalul Suceava, Tribunalul Vaslui și Tribunalul Hunedoara, așa cum rezultă din hotărârile judecătorești definitive atașate la memoriul de recurs în interesul legii.

VI. Jurisprudența Curții Constituționale

25. Prin Decizia nr. 101 din 27 februarie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 346 din 12 mai 2014, Curtea Constituțională a respins, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 2 din Legea nr. 514/2003, reținând că „(...) profesia de consilier juridic, nefiind o profesie liberală asemenea celei de avocat, nu poate fi

exercitată decât în limitele cadrului legal al raportului de serviciu (în condițiile prevăzute de Legea nr. 188/1999 privind Statutul funcționarilor publici) sau al raportului juridic de muncă (în urma încheierii unui contract individual de muncă în conformitate cu prevederile Codului muncii)“.

26. A fost identificată, de asemenea, Decizia Curții Constituționale nr. 242 din 9 martie 2006, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 332 din 13 aprilie 2006, prin care a fost respinsă, ca inadmisibilă, excepția de neconstituționalitate a prevederilor Statutului profesiei de consilier juridic, în ansamblu, cu motivarea că art. 146 din Constituția României, enumerând atribuțiile Curții Constituționale, prevede la lit. d) că aceasta „hotărăște asupra excepțiilor de neconstituționalitate privind legile și ordonanțele, ridicate în fața instanțelor judecătorești sau de arbitraj comercial; (...)”, dispoziție preluată și de art. 29 alin. (1) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată, cu modificările și completările ulterioare, iar statutul criticat nu se încadrează în aceste categorii de acte normative.

VII. Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului

27. Prin Hotărârea din 8 martie 2011, pronunțată în Cauza Colegiul Consilierilor Juridici Argeș împotriva României, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a hotărât că a fost încălcat art. 11 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, cu privire la dreptul de asociere, reiterând faptul că aptitudinea de a înființa o entitate juridică care să funcționeze colectiv într-un domeniu de interes reciproc este unul dintre cele mai importante aspecte ale dreptului de asociere.

VIII. Jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție

28. În legătură cu problema de drept ce face obiectul prezentului recurs în interesul legii sunt de menționat următoarele decizii pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție în mecanismele de unificare a practicii judiciare:

29. Prin Decizia nr. 9 din 4 aprilie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 400 din 26 mai 2016, Înalta Curte de Casație și Justiție – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a admis sesizarea formulată de Tribunalul Brașov – Secția I civilă și a stabilit că: „În interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 84 alin. (1) din Codul de procedură civilă, cererea de chemare în judecată și reprezentarea convențională a persoanei juridice în fața instanțelor de judecată nu se pot face prin mandatar persoană juridică, nici prin consilierul juridic sau avocatul acesteia din urmă.”

30. În acest sens, Înalta Curte de Casație și Justiție – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a arătat la paragraful 28 că „(...) anumite activități juridice, cum sunt cele de reprezentare juridică, de redactare a unor acte juridice, de formulare de acțiuni, de exercitare și motivare a căilor de atac, pot fi îndeplinite de consilierii juridici, dar prestarea unor astfel de activități le este permisă numai în condițiile reglementate prin art. 1-4 din Legea nr. 514/2003 privind organizarea și exercitarea profesiei de consilier juridic, cu completările ulterioare, adică în calitatea lor de funcționari publici sau de angajați, cu contract individual de muncă, la o persoană juridică de drept public sau privat.”

31. Prin Decizia nr. XXII din 12 iunie 2006 a Înaltei Curți de Casație și Justiție – Secțiile Unite, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 936 din 20 noiembrie 2006, a fost admis recursul în interesul legii declarat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție cu privire la aplicarea dispozițiilor art. 46 alin. (1) din Legea nr. 31/1990 privind societățile comerciale, republicată, cu modificările și completările ulterioare, și s-a stabilit că: „Cererile de autorizare a constituirii și de înmatriculare a societăților comerciale de consultanță, asistență și reprezentare juridică sunt inadmisibile.”

32. La pronunțarea acestei decizii, Înalta Curte de Casație și Justiție – Secțiile Unite a avut în vedere următoarele:

” Potrivit art. 2 din Legea nr. 514/2003, «consilierul juridic poate să fie numit în funcție sau angajat în muncă, în condițiile legii», iar în conformitate cu art. 3 din aceeași lege, «consilierul juridic numit în funcție are statutul funcționarului», cel angajat în muncă având «statut de salariat».

Așadar, profesia de consilier juridic se exercită fie pe baza unui raport de serviciu, în condițiile prevăzute de Legea nr. 188/1999 privind Statutul funcționarilor publici, fie pe baza unui raport juridic de muncă, în urma încheierii unui contract individual de muncă în conformitate cu reglementările din Codul muncii.

(...) profesia de consilier juridic, nefiind o profesie liberală, cum este aceea de avocat, nu poate fi exercitată decât în limitele cadrului legal al raportului de serviciu sau al raportului juridic de muncă.

(...) prin art. 20 alin. (2) din Legea nr. 514/2003 s-a prevăzut că «formele de asociere și organizare la nivel județean și la nivel național sunt stabilite prin statutul asociației, cerut de lege», dar prin alin. (3) al aceluiași articol o atare asociere este condiționată de concordanța cu principiile constituționale ale dreptului de asociere și cu reglementările legale de ansamblu privind asocierea și constituirea de persoane juridice.

Ca urmare, prevederea în art. 21 din Statutul profesiei de consilier juridic, adoptat de Congresul Extraordinar al Colegiilor Consilierilor Juridici din România din data de 10 martie 2004, potrivit căreia funcționarea persoanei juridice înființate în baza Legii nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare, constituită de către unul sau mai mulți consilieri juridici înscrși în Tabloul ținut de colegiile teritoriale, cu caracter de societate profesională, este condiționată de avizul de principiu dat de colegiul teritorial, care trebuie să verifice, între altele, ca «obiectul de activitate să fie unic, respectiv activități juridice (consultanță și reprezentare juridică, exclusiv activități atribute speciale ale altor profesii juridice) cod CAEN 7411», contravine prevederilor limitative din Legea nr. 514/2003 (...).”

33. Cu privire la aceeași problemă de drept ce face obiectul prezentului recurs în interesul legii, sunt de menționat și următoarele decizii pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția de contencios administrativ și fiscal:

34. Prin Decizia nr. 64 din 12 ianuarie 2012, pronunțată în Dosarul nr. 493/32/2010, s-au reținut următoarele:

” Se constată, în primul rând, că în Lista profesiilor reglementate în România, menționate în anexa nr. 2 la Legea nr. 200/2004, figurează la punctul A lit. t) profesia de consilier juridic, iar în Lista autorităților competente corespunzătoare fiecărei profesii reglementate în România, menționate în anexa nr. 3 la Legea nr. 200/2004, este nominalizat, la punctul A lit. t), Ministerul Justiției, pentru profesia de consilier juridic. (...)”

Instanța de fond a statuat în mod justificat că apărările reclamantului întemeiate pe prevederile Statutului profesiei de consilier juridic nu pot fi reținute, întrucât prin raportare la Uniunea Națională a Barourilor din România care este o persoană juridică de interes public, înființată prin Legea nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat, republicată, cu modificările și completările ulterioare, Uniunea Colegiilor Consilierilor Juridici din România nu are statutul unui organism profesional, cu atribuții recunoscute prin Legea nr. 514/2003 privind organizarea și exercitarea profesiei de consilier juridic de autoreglementare și de organizare a profesiei de consilier juridic (inclusiv de recunoaștere a calificărilor profesionale în spațiul comunitar).

Într-adevăr, conform art. 20 din Legea nr. 514/2003 privind organizarea și exercitarea profesiei de consilier juridic, consilierii juridici se pot asocia în structuri județene, pe ramuri sau domenii de activitate, potrivit intereselor profesionale, și, după caz, la nivel național, cu respectarea legii privind asociațiile și fundațiile, iar formele de asociere și organizare la nivel județean și la nivel național sunt stabilite prin statutul asociației, cerut de lege; constituirea asocierilor profesionale are la bază principiile constituționale ale dreptului la asociere și reglementările legale privind asocierea și constituirea de persoane juridice. Asociațiile profesionale ale consilierilor juridici urmau a fi înființate, potrivit art. 25 alin. (1) din Legea nr. 514/2003, în termen de 90 de zile de la intrarea în vigoare a legii, același termen fiind stabilit și pentru adoptarea statutelor acestor asociații.

Prin urmare, spre deosebire de structurile asociative naționale ale consilierilor juridici, Uniunii Naționale a Barourilor din România nu îi sunt aplicabile dispozițiile Ordonanței Guvernului nr. 2/2001 cu privire la asociații și fundații, aceasta nefiind o asociație în sensul art. 9 din Constituția României și al art. 11 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, ci un organism profesional, desemnat ca atare prin lege. (...)”

35. Prin Decizia nr. 4.285 din 14 octombrie 2009, pronunțată în Dosarul nr. 5.097/2/2008, s-a reținut:

” Potrivit dispozițiilor art. 39 alin. (1) din Ordonanța Guvernului nr. 26/2000 cu privire la asociații și fundații, recunoașterea unei federații de utilitate publică se poate face doar prin hotărâre de Guvern, cu respectarea condițiilor și a procedurii prevăzute în art. 38-45 din ordonanța menționată (...).

În consecință, în lipsa statutului de utilitate publică, Federația (...) nu se poate înscrie în teza finală a art. 2 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 554/2004 privind contenciosul administrativ, pentru a fi asimilată autorităților publice, iar actele emise de aceasta, inclusiv statutul, nu pot fi considerate acte administrative.

De altfel, potrivit art. 3 din Ordonanța Guvernului nr. 26/2000, actele juridice de constituire a asociațiilor, inclusiv ale federațiilor, sunt guvernate de legea civilă, fiind rezultatul unui acord de voință, astfel că statutul – chiar și în cazul existenței caracterului de utilitate publică a persoanei juridice de drept privat – nu poate fi un act administrativ, în sensul art. 1 din Legea nr. 554/2004 a contenciosului administrativ.”

36. Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a apreciat ca fiind în litera și spiritul legii prima orientare jurisprudențială, în sensul că, în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 5 și art. 20 din Legea nr. 514/2003, prestarea activității specifice, de reprezentare juridică, se poate realiza de către consilieri juridici, în calitatea lor de funcționari publici (în cazul unei autorități, instituții publice sau persoane juridice de drept public) sau de angajați cu contract individual de muncă (în cazul unei instituții sau al unei persoane juridice de drept public ori de drept privat), independent de înscrierea acestora în Tabloul profesional al consilierilor juridici ținut de Colegiile Consilierilor Juridici din România.

37. În argumentarea acestei opinii, s-a arătat că, din coroborarea dispozițiilor art. 1 alin. (3) și (5), art. 16 alin. (1), art. 41 alin. (1), art. 40 alin. (1) și ale art. 124 din Constituția României, rezultă că instanțele judecătorești, ca autoritate publică învestită cu prerogativa înfăptuirii actului de justiție, trebuie să respecte, cu prioritate, principiile statului de drept; or, unul dintre fundamentele statului de drept este reprezentat de caracterul universal și obligatoriu al legilor. În interpretarea și aplicarea legilor, instanțele judecătorești trebuie să se asigure că hotărârile sunt în litera și spiritul normelor de drept incidente în litigiu, iar prin soluțiile pronunțate nu se încalcă principiul referitor la supremația Constituției și garanțiile constituționale privind libertățile fundamentale și drepturile cetățenești (nediscriminarea, dreptul la muncă, libertatea de asociere).

38. În problema de drept ce formează obiectul prezentului recurs în interesul legii, Ministerul Public a apreciat că instanțele judecătorești care au adoptat prima orientare jurisprudențială au acționat corect, în lumina dispozițiilor art. 124 din Constituție, întrucât au analizat condițiile exercitării profesiei de consilier juridic din perspectiva unicului act normativ care prezintă putere de lege în această materie – Legea nr. 514/2003.

39. Instanțele judecătorești care au adoptat cea de-a doua orientare jurisprudențială au dat prevalență statutului profesional și, în esență, au considerat că ar trebui puse sub semnul echivalenței condițiile de organizare și exercitare a profesiei de consilier juridic și condițiile de organizare și exercitare a profesiei de avocat, chestiune care contravine prevederilor Legii nr. 514/2003.

40. Conform art. 84 alin. (1) din Codul de procedură civilă, „Persoanele juridice pot fi reprezentate convențional în fața instanțelor de judecată numai prin consilier juridic sau avocat, în condițiile legii”.

41. O analiză comparativă a Legii nr. 514/2003, care reglementează profesia de consilier juridic, și a Legii nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat, republicată, cu modificările și completările ulterioare (Legea nr. 51/1995), ce reglementează profesia de avocat, relevă argumente extrem de solide în susținerea primei orientări jurisprudențiale și demontează argumentele regăsite în susținerea celei de-a doua orientări jurisprudențiale.

42. De asemenea, în ceea ce privește statutele celor două profesii, se observă că Statutul profesiei de avocat, adoptat prin Hotărârea Consiliului Uniunii Naționale a Barourilor din România nr. 64/2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 898 din 19 decembrie 2011, cu modificările și completările ulterioare (Statutul profesiei de avocat), deși este un act infralegal, se aplică tuturor avocaților și produce consecințe juridice importante, fiind adoptat în temeiul legii, de către un for prevăzut de lege (Congresul avocaților), ce are acordată prin lege această atribuție, în timp ce Statutul profesiei de consilier juridic, deși în mod procedural a fost adoptat conform dispozițiilor art. 25 alin. (1) din Legea nr. 514/2003, în concret aduce completări nepermise la norme cu putere de lege și, în niciun caz, nu poate produce consecințele juridice previzionate de forul care l-a adoptat (Congresul Extraordinar al Colegiilor Consilierilor Juridici din România), în sensul ca statutul să fie aplicabil tuturor consilierilor juridici, întrucât forul care l-a adoptat aparține unei asociații profesionale care nu cuprinde decât o parte din consilierii juridici, forul nu este prevăzut de lege și nici nu are acordată prin lege atribuția de adoptare a statutului profesiei.

43. Examinarea critică a dispozițiilor celor două legi în discuție (Legea nr. 514/2003 și Legea nr. 51/1995) conduce, din punctul de vedere al Ministerului Public, la lămurirea problemei de drept care a fost soluționată neunitar de către instanțele judecătorești – mai exact, în ce măsură exercitarea profesiei specifice, de consilier juridic, este supusă rigorilor de organizare prevăzute de lege pentru exercitarea profesiei de avocat.

44. Nu se pot stabili condiții suplimentare pentru exercitarea profesiei de consilier juridic nici prin analogii forțate cu Legea nr. 51/1995, nici prin dispozițiile unui act cu putere infralegală – Statutul profesiei de consilier juridic – care nu este opozabil erga omnes, ci membrilor asociației profesionale care l-a adoptat, și nu conține doar norme praeter legem sau secundum legem (în suplینirea sau în executarea legii), ci adaugă nepermis la lege, devenind astfel un veritabil act contra legem.

45. Conform art. 8 din Legea nr. 514/2003, orice persoană care îndeplinește condițiile cumulative menționate în respectivul text de lege are dreptul să devină consilier juridic, însă dobândirea efectivă a calității de consilier juridic a generat controverse. Conform art. 2 din Legea nr. 514/2003, calitatea de consilier juridic se dobândește prin numire în funcție sau prin angajare în muncă, după caz; accesul în profesia de consilier juridic nu este condiționat de vreo formalitate sau examen prealabil, astfel cum este situația celor care doresc să devină avocați și, în consecință, trebuie să participe la examenele organizate de Uniunea Națională a Barourilor din România (U.N.B.R.), în condițiile Legii nr. 51/1995.

46. În mod corespunzător, consilierii juridici pot, în condițiile art. 20 din Legea nr. 514/2003 și cu respectarea legislației specifice privind asociațiile și fundațiile, să constituie structuri la nivel județean sau la nivel național, pe anumite ramuri sau domenii de activitate, potrivit intereselor profesionale, dar în mod evident legiuitorul nu a vizat să instituie o obligație în acest sens.

47. În cazul avocaților, art. 1 alin. (2) și (3) din Legea nr. 51/1995 statuează:

" (2) Profesia de avocat se exercită numai de avocații înscriși în tabloul baroului din care fac parte, barou component al Uniunii Naționale a Barourilor din România, denumită în continuare U.N.B.R.

(3) Constituirea și funcționarea de barouri în afara U.N.B.R. sunt interzise. Actele de constituire și de înregistrare ale acestora sunt nule de drept. Nulitatea poate fi constatată și din oficiu."

48. Este lesne de observat că Statutul profesiei de consilier juridic reflectă dispozițiile Legii nr. 51/1995. Acest statut prezintă însă două vicii majore: pe de o parte, toate prevederile care limitează dreptul de exercitare a profesiei de consilier juridic sunt contrare literei și spiritului Legii nr. 514/2003, iar, pe de altă parte, spre deosebire de U.N.B.R., asociația consilierilor juridici care a adoptat statutul în discuție nu are niciun fel de îndrituire să stabilească condițiile de organizare și exercitare a profesiei de consilier juridic și, pe deasupra, să își aroge poziția de unică formă asociativă a consilierilor juridici.

49. În mod evident, problema principală a Statutului profesiei de consilier juridic este reprezentată de lipsa de legitimitate a forului care l-a adoptat.

50. În privința avocaților, Legea nr. 51/1995 stabilește imperativ ca avocații să fie înscriși într-un barou constituit la nivel de județ, iar respectivul barou să facă parte din U.N.B.R.

51. Conform art. 60 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 51/1995, Congresul avocaților este organ de conducere al U.N.B.R., iar potrivit art. 63 alin. (1) lit. e) din Legea nr. 51/1995, una dintre atribuțiile Congresului avocaților este să adopte și să modifice statutul profesiei de avocat.

52. În ceea ce privește consilierii juridici, prevederile art. 5 și ale art. 20 din Legea nr. 514/2003 prevăd că aceștia pot constitui asociații profesionale, la nivel național sau județean, pe ramuri sau domenii de activitate, fără să impună însă vreo obligație în acest sens. În aceste condiții, Statutul profesiei de consilier juridic adoptat de Congresul Extraordinar al Colegiilor Consilierilor Juridici din România nu poate fi sub nicio formă opozabil consilierilor juridici care nu fac parte din respectivele colegii.

53. Cu referire la faptul că dispozițiile din Statutul profesiei de consilier juridic sunt contrare Legii nr. 514/2003, Ministerul Public a indicat punctual doar următoarele două chestiuni care constituie adăugiri nepermise la conținutul actului normativ, astfel cum acesta a fost elaborat de legiuitor: (i) afilierea la un colegiu al consilierilor juridici și înscrierea pe tabloul profesional, prevăzute în statut drept condiții pentru dobândirea calității de consilier juridic și (ii) impunerea susținerii unui examen de definitivare în profesie la sfârșitul stagiului, pe modelul examenului de definitivare în profesia de avocat, care să fie organizat de către Ordinul Consilierilor Juridici din România.

54. Această ultimă chestiune (dezideratul de a se impune un examen de definitivare în profesia de consilier juridic sub auspiciile Ordinului Consilierilor Juridici din România) este unul dintre elementele care explică modul defectuos în care a fost interpretată și aplicată Legea nr. 514/2003; s-a încercat o echivalare între consilieri juridici și avocați, fără a se lua în calcul principala diferență între cele două profesii, și anume faptul că avocații desfășoară o activitate de interes public, dar esențialmente liberală, fiind astfel necesară reglementarea strictă a profesiei printr-un sistem intern de conducere, coordonare și control (sistem format din barouri și U.N.B.R.), pe când consilierii juridici își desfășoară activitatea – tot de interes public – sub supravegherea angajatorului (fie că vorbim de o autoritate de stat, de o instituție publică sau de o societate cu personalitate juridică).

55. De aceea, Ministerul Public a apreciat că sunt nefondate soluțiile potrivit cărora, în lipsa afilierii la un colegiu, consilierii juridici eludează efectuarea stagiului profesional și definitivarea în profesie, întrucât din interpretarea sistematică a Legii nr. 514/2003 rezultă că revin angajatorului obligațiile de a organiza stagiul profesional și de a certifica definitivarea în profesie a consilierului juridic aflat în slujba sa – obligații care, în situația avocaților stagiați, revin structurilor profesionale prevăzute de lege (barouri, U.N.B.R., Institutul Național pentru Pregătirea și Perfecționarea Avocaților).

56. La fel de nefondate sunt obiecțiunile în sensul că, nefiind afiliați la un colegiu, consilierii juridici eludează răspunderea pentru activitatea profesională, întrucât din dispozițiile art. 17 și art. 22 din Legea nr. 514/2003 rezultă că, pentru modul de îndeplinire a îndatoririlor de serviciu, consilierul juridic răspunde, primordial, în fața persoanei juridice în slujba căreia se află – spre deosebire de avocați, care răspund primordial în fața organelor de conducere ale profesiei.

57. În consecință, nu există temeii legal sau rațiune logicojuridică pentru care consilierilor juridici care nu sunt afiliați la un colegiu și nu sunt înscrși pe tabloul profesional să le fie refuzat dreptul de a reprezenta în instanță persoane juridice, conform art. 84 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

58. O soluție în sens contrar ar însemna un act de discriminare, o încălcare a dreptului la muncă și, nu în ultimul rând, o contorsionare a libertății de asociere într-o obligație de asociere.

X. Opinia specialiștilor consultați

59. La solicitarea Înaltei Curți de Casație și Justiție – Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii, formulată în temeiul dispozițiilor art. 516 alin. (6) din Codul de procedură civilă, au fost transmise următoarele opinii scrise cu privire la problema de drept ce formează obiectul recursului în interesul legii:

60. Specialiștii din cadrul Institutului Național al Magistraturii, Facultății de Drept a Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca și Ministerului Justiției, precum și U.N.B.R. au apreciat că înscrierea consilierului juridic în Tabloul profesional al consilierilor juridici definitivati sau stagiați ținut de Colegiile Consilierilor Juridici din România nu constituie o condiție pentru dobândirea dreptului de exercitare a profesiei de consilier juridic.

61. În acest sens, s-a arătat că statutul asociației profesionale nu poate fi opozabil erga omnes, ci doar inter partes membrilor asociației profesionale care l-au adoptat și nu poate impune afilierea obligatorie, respectiv nu poate limita exercițiul activității de consilier juridic doar de către persoanele care sunt înscrise pe Tabloul profesional al consilierilor juridici ținut de Colegiile Consilierilor Juridici din România. Această condiție impusă exclusiv prin statut și neprevăzută în lege nu poate fi considerată obligatorie.

62. Prin urmare, s-a considerat că prima orientare jurisprudențială este cea corectă, potrivit căreia dispozițiile art. 5 și art. 20 din Legea nr. 514/2003 trebuie interpretate în sensul că prestarea activității specifice, de reprezentare juridică, se poate realiza de către consilieri juridici, în calitatea lor de funcționari publici (în cazul unei autorități, instituții publice sau persoane juridice de drept public) sau de angajați cu contract individual de muncă (în cazul unei instituții sau a unei persoane juridice de drept public ori de drept privat), independent de înscrierea acestora în Tabloul profesional al consilierilor juridici ținut de Colegiile Consilierilor Juridici din România, aceasta nereprezentând o condiție sine qua non pentru desfășurarea activității specifice de reprezentare juridică.

63. Cadrele didactice de la Facultatea de Drept – Departamentul de Drept privat din cadrul Universității de Vest din Timișoara, implicate în formularea unei opinii juridice cu privire la problema de drept ce face obiectul prezentului recurs în interesul legii, au exprimat puncte de vedere diferite, majoritatea apreciind ca fiind justificată prima orientare jurisprudențială, fiind exprimată și o opinie în sensul că soluția corectă este cea din a doua orientare jurisprudențială, pe considerentul că Legea nr. 514/2003 se completează cu prevederile din Statutul profesiei de consilier juridic, care detaliază în mod concret felul în care se exercită profesia de consilier juridic, cât și drepturile și obligațiile acestuia.

64. Cea de-a doua orientare jurisprudențială a fost apreciată ca fiind în litera și spiritul legii și de către Federația Ordinul Consilierilor Juridici din România și Colegiul Consilierilor Juridici Satu Mare care, prin punctele de vedere transmise, au arătat că profesia de consilier juridic este reglementată, se organizează și se exercită conform prevederilor Legii nr. 514/2003 și ale Statutului profesiei de consilier juridic, care fac o paralelă cu legea și statutul profesiei de avocat, astfel că se impune ca exercitarea activității specifice profesiei de consilier juridic să se facă numai de către persoanele înscrise în Tabloul profesional al consilierilor juridici ținut de Colegiile Consilierilor Juridici din România.

65. În ceea ce privește Statutul profesiei de consilier juridic, emis de Uniunea Colegiilor Consilierilor din România, Institutul Național al Magistraturii a menționat, în punctul de vedere înaintat, că acesta nu constituie un act administrativ cu caracter normativ, din moment ce nu este emis de o autoritate publică, ci de o uniune de asociații.

66. Un astfel de statut adoptat de Congresul Extraordinar al Colegiilor Consilierilor Juridici din România (entitate ce nu reunește totalitatea consilierilor juridici din țară) este, astfel, cel mult opozabil consilierilor ce fac parte din Congres, dar nu și instanțelor de judecată ori celorlalți consilieri juridici.

67. La rândul său, Ministerul Justiției a subliniat faptul că prezintă relevanță următoarele aspecte:

– Statutul profesiei de consilier juridic a fost publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, fără respectarea dispozițiilor Legii nr. 202/1998 privind organizarea Monitorului Oficial al României, republicată, cu modificările și completările ulterioare (Legea nr. 202/1998);

– adoptarea unui eventual statut trebuie să parcurgă etapele prevăzute de Ordonanța Guvernului nr. 26/2000 cu privire la asociații și fundații, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 246/2005, cu modificările și completările ulterioare (Ordonanța Guvernului nr. 26/2000), ca statut al unei anumite asociații;

– de asemenea, art. 57 alin. (3) din Statutul profesiei de consilier juridic instituie obligații pentru persoanele juridice și instituțiile publice, deși legea nu le prevede;

– Statutul profesiei de consilier juridic instituie și alte obligații pentru consilierii juridici, neprevăzute de lege (primirea în profesie pe baza unei cereri adresate Colegiului Consilierilor Juridici pe a cărui rază teritorială domiciliază, plata unei taxe de înscriere în profesia de consilier juridic, purtarea robei, instituirea legitimației de consilier juridic, a insignei, ștampilelor profesionale etc.).

68. Cadrele didactice ale Facultății de Drept a Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca au apreciat că natura juridică a Statutului profesiei de consilier juridic este similară cu aceea a diverselor statute adoptate de federațiile sportive, care nu sunt acte administrative veritabile, nici din perspectivă organică și formală (pentru că statutul nu este supus unei aprobări printr-un act administrativ veritabil), nici din perspectivă materială (pentru că un asemenea statut nu este emis în interes public, ci în interesul privat al membrilor federației ori al federației înseși).

69. În aceste condiții, dată fiind natura juridică de act de ordine privată a unui astfel de statut, instanțele sesizate cu un conflict între acesta și Legea nr. 514/2003 trebuie să aplice cu prioritate legea în temeiul art. 124 alin. (3) din Constituția României, potrivit căruia judecătorii sunt independenți și se supun numai legii.

XI. Opinia judecătorilor-raportori

70. Judecătorii-raportori au apreciat că recursul în interesul legii este admisibil și că, în interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 5 și art. 20 din Legea nr. 514/2003, prestarea activității specifice, de reprezentare juridică, se poate realiza de către consilieri juridici, în calitatea lor de funcționari publici sau de angajați cu contract individual de muncă, independent de înscrierea acestora în Tabloul profesional al consilierilor juridici ținut de Colegiile Consilierilor Juridici din România.

XII. Înalta Curte de Casație și Justiție Asupra admisibilității recursului în interesul legii

71. Potrivit dispozițiilor art. 514 din Codul de procedură civilă: „Pentru a se asigura interpretarea și aplicarea unitară a legii de către toate instanțele judecătorești, procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, din oficiu sau la cererea ministrului justiției, Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție, colegiile de conducere ale curților de apel, precum și Avocatul Poporului au îndatorirea să ceară Înaltei Curți de Casație și Justiție să se pronunțe asupra problemelor de drept care au fost soluționate diferit de instanțele judecătorești”.

72. Conform prevederilor art. 515 din Codul de procedură civilă: „Recursul în interesul legii este admisibil numai dacă se face dovada că problemele de drept care formează obiectul judecății au fost soluționate în mod diferit prin hotărâri judecătorești definitive, care se anexează cererii”.

73. Textele de lege menționate stabilesc condițiile de admisibilitate a sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție pentru pronunțarea unei decizii de recurs în interesul legii, determinând, în același timp, și limitele analizei instanței în soluționarea acestei sesizări.

74. Procedând la verificarea legalității investiției, în acord cu prevederile art. 514 din Codul de procedură civilă, se constată că Înalta Curte de Casație și Justiție a fost legal investită, procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție făcând parte din categoria subiecților ce pot promova recurs în interesul legii.

75. În ceea ce privește condițiile de admisibilitate care trebuie îndeplinite cumulativ, respectiv: sesizarea să aibă ca obiect o problemă de drept, această problemă de drept să fi fost dezlegată diferit de instanțele judecătorești, dovada soluționării diferite fiind făcută prin hotărâri judecătorești definitive, anexate sesizării, se constată că toate acestea sunt îndeplinite.

76. Astfel, din înscrisurile anexate memoriului înaintat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție rezultă că se identifică practică neunitară la nivelul instanțelor. În acest sens, judecătoriile, tribunalele și curțile de apel au pronunțat soluții diferite asupra problemei de drept, conturându-se cele două orientări divergente menționate de autorul sesizării, întemeiate pe interpretarea și aplicarea aceluiași prevederi legale, ceea ce justifică necesitatea pronunțării unei decizii care să asigure unificarea jurisprudenței.

77. Așadar, recursul în interesul legii îndeplinește condițiile de admisibilitate prevăzute de art. 514 și 515 din Codul de procedură civilă.

Asupra fondului recursului în interesul legii

78. În esență, problema de drept ce constituie obiectul recursului în interesul legii este aceea dacă înscrierea consilierului juridic în Tabloul profesional al consilierilor juridici definitivi sau stagiați ținut de Colegiile Consilierilor Juridici din România constituie o condiție pentru dobândirea dreptului de exercitare a profesiei de consilier juridic.

79. Sesizate cu excepția lipsei dovezii calității consilierului juridic, de reprezentant al uneia dintre părți, o parte dintre instanțele judecătorești au analizat condițiile exercitării profesiei exclusiv din perspectiva Legii nr. 514/2003, considerând că acesta este unicul act normativ care prezintă putere de lege în această materie, în vreme ce alte instanțe au dat prevalență unui act statutar (statutul profesional) și, în esență, au considerat că ar trebui puse sub semnul echivalenței condițiile de organizare și exercitare ale profesiei de consilier juridic și condițiile de organizare și exercitare ale profesiei de avocat.

80. În prezent, problematica organizării și exercitării profesiei de consilier juridic este reglementată prin Legea nr. 514/2003 și Regulamentul privind recunoașterea calificării profesionale de consilier juridic a cetățenilor statelor membre ale Uniunii Europene sau aparținând Spațiului Economic European ori Confederației Elvețiene, în vederea admiterii și practicării acestora în România.

81. O analiză comparativă a Legii nr. 514/2003, care reglementează profesia de consilier juridic, și a Legii nr. 51/1995, ce reglementează profesia de avocat, conduce la lămurirea problemei de drept care a fost soluționată neunitar de către instanțele judecătorești, respectiv în ce măsură exercitarea profesiei specifice, de consilier juridic, este supusă rigorilor de organizare prevăzute de lege pentru exercitarea profesiei de avocat.

82. Legea nr. 514/2003, abrogând și înlocuind Decretul nr. 143/1955 privitor la organizarea și funcționarea oficiilor juridice, cu modificările ulterioare, menține concepția de bază a acestui din urmă act normativ, în sensul că activitatea de consilier juridic se poate exercita numai în serviciul unei persoane juridice (art. 1 din lege) și exclusiv în temeiul unui raport juridic de muncă în sens larg, și anume, fie în calitate de funcționar public (la autorități și instituții publice), fie în calitate de salariat, așadar prin încheierea unui contract individual de muncă, în condițiile reglementate de Legea nr. 53/2003 – Codul muncii, republicată, cu modificările și completările ulterioare (Codul muncii), avându-se în vedere distincțiile formulate prin art. 2 și 3 ale legii.

83. În felul acesta, legea statornicește deosebirea fundamentală și conceptuală între consilierii juridici, de pe o parte, și avocați, pe de altă parte, supuși Legii nr. 51/1995, în sensul că primii își desfășoară activitatea exclusiv în baza unui raport juridic de muncă în sens larg, în timp ce ultimii, fără excepție, sunt liber-profesioniști.

84. Reglementarea Legii nr. 514/2003 este astfel pozitivă, obstaculând orice confuzie instituțională între cele două profesii juridice, de aceea, însăși legea (art. 10) dispune expres că „Exercitarea profesiei de consilier juridic este incompatibilă cu: a) calitatea de avocat; (...)”.

85. Conform art. 8 din Legea nr. 514/2003, orice persoană care îndeplinește condițiile cumulative menționate în respectivul text de lege (este cetățean român și are domiciliul în România, are exercițiul drepturilor civile și politice, este licențiat al unei facultăți de drept, este apt din punct de vedere medical pentru exercitarea profesiei, nu se află în vreunul dintre cazurile de nedemnitate prevăzute de lege) are dreptul să devină consilier juridic, la fel cum orice persoană care îndeplinește condițiile

cumulative menționate în art. 12 din Legea nr. 51/1995 (are exercițiul drepturilor civile și politice, este licențiat al unei facultăți de drept cu durată stabilită de lege, nu se găsește în vreunul dintre cazurile de nedemnitate prevăzute de lege și este apt, din punct de vedere medical, pentru exercitarea profesiei) are dreptul să devină avocat.

86. Observând prevederile art. 2 din Legea nr. 514/2003, actul de numire în funcție, respectiv contractul de muncă legal încheiat, este suficient pentru dobândirea calității de consilier juridic, răspunderea pentru verificarea îndeplinirii condițiilor prevăzute de art. 8 din Legea nr. 514/2003 revenind unității angajatoare. Această concluzie este logică și din perspectiva faptului că unitatea angajatoare este cea care, în considerarea posibilității de error in eligendo, suportă riscurile pentru activitatea profesională a consilierului juridic. În cazul avocaților, examenele de admitere în barou și definitivare în profesie au rolul, printre altele, de a reduce riscul apariției unor erori în activitatea profesională, iar răspunderea profesională a acestora este personală.

87. Consilierii juridici care au dobândit această calitate prin numire în funcție sau angajare în muncă au facultatea de a adera la o asociație profesională, în conformitate cu dispozițiile art. 5 din Legea nr. 514/2003, însă textul de lege prevede un drept (o opțiune), nicidecum o obligație în acest sens, aspect care rezultă neîndoielnic din modalitatea de normare utilizată de legiuitor [„Consilierii juridici pot constitui asociații profesionale (...)”].

88. În mod corespunzător, consilierii juridici pot, în condițiile art. 20 din Legea nr. 514/2003 și cu respectarea legislației specifice privind asociațiile și fundațiile, să constituie structuri la nivel județean sau la nivel național, pe anumite ramuri sau domenii de activitate, potrivit intereselor profesionale, dar, în mod evident, legiuitorul nu a vizat să instituie o obligație în acest sens, ci doar să accentueze existența unui drept, care oricum este garantat de art. 40 alin. (1) din Constituție.

89. Pentru situațiile în care a dorit să impună o structură clară de organizare și condiții mai puțin flexibile pentru exercitarea profesiei, legiuitorul a folosit termeni adecvați, astfel cum se poate observa în art. 1 alin. (2) și (3) din Legea nr. 51/1995, care statuează:

” (2) Profesia de avocat se exercită numai de avocații înscrși în tabloul baroului din care fac parte, barou component al Uniunii Naționale a Barourilor din România, denumită în continuare U.N.B.R.

(3) Constituirea și funcționarea de barouri în afara U.N.B.R. sunt interzise. Actele de constituire și de înregistrare ale acestora sunt nule de drept. Nulitatea poate fi constatată și din oficiu.”

90. În schimb, Legea nr. 514/2003 nu reglementează, drept condiție sine qua non a exercitării (practicării) profesiei de consilier juridic, înființarea, ope legis, a unui organism care să reprezinte la nivel național profesia în discuție, înscrierea urmând a fi obligatorie pentru toate persoanele care exercită o astfel de profesie.

91. Deși art. 12 din Legea nr. 514/2003 trimite la Legea nr. 51/1995 și Statutul profesiei de avocat, nu reglementează prin norme imperative obligația înființării unui organism unic ce ar fi competent, la nivel național, centralizat, să decidă cu privire la cariera consilierului juridic, astfel cum este în cazul avocaților.

92. Câtă vreme legea nu a statuat înființarea, în mod obligatoriu, a unui corp profesional unic, cu precizarea că profesia de consilier juridic nu poate fi exercitată decât de către membrii acestui corp, apar necorelate o serie de mențiuni, cum ar fi, de exemplu, cele privind afilierea la un colegiu al consilierilor juridici și înscrierea pe tabloul profesional, prevăzute în statut drept condiții pentru dobândirea calității de consilier juridic, impunerea susținerii unui examen de definitivare în profesie la sfârșitul stagiului, pe modelul examenului de definitivare în profesia de avocat, care să fie organizat de către Ordinul Consilierilor Juridici din România, sau răspunderea disciplinară.

93. Este real faptul că, potrivit art. 6 din Legea nr. 514/2003, „Consilierii juridici au drepturile și obligațiile prevăzute de lege potrivit statutului profesional și reglementărilor legale privind persoana juridică în serviciul căreia se află sau cu care are raporturi de muncă”, dar sintagma „statut profesional” nu este folosită în sensul specific de act ce reglementează organizarea și exercitarea profesiei, ci într-un sens larg, de totalitate a normelor de drept aplicabile unei activități.

94. Pentru a evita confuzia dintre „statutul profesional” și „statutul profesiei”, prevederile art. 6 din Legea nr. 514/2003 trebuie coroborate cu dispozițiile art. 3 ale aceluiași act normativ, conform cărora: „(1) Consilierul juridic numit în funcție are statutul funcționarului, potrivit funcției și categoriei acesteia. (2) Consilierul juridic angajat în muncă are statut de salariat.”

95. Statutul profesional este definit ca izvorul de drept al muncii lato sensu care reglementează, pentru personalul dintr-un anumit domeniu, fie salariați, fie funcționari publici, aspectele legate de nașterea, executarea, suspendarea și încetarea raporturilor lor de muncă, inclusiv cele de ordin disciplinar.

96. Astfel, consilierii juridici au drepturile și obligațiile corespunzătoare statutului profesional de funcționar public sau de salariat, respectiv cele conferite de Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2019 privind Codul administrativ, cu modificările și completările ulterioare, sau de Codul muncii, având în vedere că, spre deosebire de avocați, care sunt independenți, consilierii juridici își exercită activitatea în calitatea lor de funcționari publici (în cazul unei autorități, instituții publice sau persoane juridice de drept public) sau de angajați cu contract individual de muncă (în cazul unei instituții sau al unei persoane juridice de drept public ori de drept privat), așadar în cadrul unui raport de serviciu sau de muncă, acestea implicând, prin definiție, exercițiul autorității angajatorului și al prerogativelor sale disciplinare.

97. Dimpotrivă, conform art. 2 alin. (1) din Legea nr. 51/1995: „În exercitarea profesiei, avocatul este independent și se supune numai legii, statutului profesiei și codului deontologic”. Această normă juridică este corelată cu art. 1 alin. (1) din același act normativ, potrivit căruia „Profesia de avocat este liberă și independentă, cu organizare și funcționare autonome, în condițiile prezentei legi și ale statutului profesiei”.

98. În concluzie, profesia de consilier juridic este, într-adevăr, supusă unor rigori de organizare, însă aceste rigori nu pot fi altele decât cele izvorâte din prevederile Legii nr. 514/2003, neputându-se stabili condiții suplimentare pentru exercitarea profesiei de consilier juridic prin analogie cu Legea nr. 51/1995.

99. De altfel, și în Decizia nr. 9 din 4 aprilie 2016 a Înaltei Curți de Casație și Justiție – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, s-a reținut că „anumite activități juridice, cum sunt cele de reprezentare juridică, de redactare a unor acte juridice, de formulare de acțiuni, de exercitare și motivare a căilor de atac, pot fi îndeplinite de consilierii juridici, dar prestarea unor astfel de activități le este permisă numai în condițiile reglementate prin art. 1-4 din Legea nr. 514/2003 privind organizarea și exercitarea profesiei de consilier juridic, cu completările ulterioare, adică în calitatea lor de funcționari publici sau de angajați, cu contract individual de muncă, la o persoană juridică de drept public sau privat” (paragraful 28).

100. Cu alte cuvinte, în cazul consilierilor juridici a fost evidențiată condiția ca aceștia să aibă calitatea de funcționari publici sau de angajați, cu contract individual de muncă, la o persoană juridică de drept public sau privat, nu și aceea de a fi înscriși în Ordinul/Colegiul Consilierilor Juridici din România.

101. Așadar, în reglementarea legală actuală, calitatea de consilier juridic nu se dobândește în condițiile aderării la vreo formă de asociere, iar exercitarea acestei profesii nu este condiționată de apartenența la o formă de asociere profesională, orice analogie, din acest punct de vedere, cu forma de exercitare a profesiei de avocat, profesie liberală, fiind exclusă.

102. În dezlegarea problemei de drept, pentru a ajunge la aceeași interpretare a dispozițiilor art. 5 și art. 20 din Legea nr. 514/2003, este util a fi menționate și aspectele următoare.

103. Statutul profesiei de consilier juridic a fost adoptat la data de 6 martie 2004 de către un Congres Extraordinar al Colegiilor Consilierilor Juridici din România, prin „reprezentanții legali”, intrând „în vigoare la data adoptării”, și urma a se publica în Monitorul Oficial al României, Partea I (art. 92 din statut), temeiul legal al adoptării, conform celor menționate în preambulul statutului, fiind Legea nr. 514/2003 (fără indicarea vreunui text din lege) și art. 9, 40, 41 și 45 din Constituția României.

104. Cum însă Congresul Extraordinar al Colegiilor Consilierilor Juridici este un organ neprevăzut de Legea nr. 514/2003 și care nu a fost abilitat să asigure punerea în aplicare a acesteia, s-ar putea pune în discuție inclusiv eficiența publicării, în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 684 din 29 iulie 2004, a acestui act statutar, prin raportare la dispozițiile Legii nr. 202/1998, care prevede, la art. 5 lit. N, că: „În Partea I se publică următoarele categorii de acte: actele normative adoptate de persoane juridice – altele decât autoritățile publice – care au fost abilitate prin lege să asigure executarea unor legi”.

105. Statutul profesiei de consilier juridic a fost modificat, prin Hotărârea nr. 4 din 17 martie 2012 a Congresului Ordinar al Ordinului Consilierilor Juridici din România (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 452 din 20 iunie 2014), în sensul schimbării denumirii structurii menționate, prin înlocuirea sintagmei „Uniunea Colegiilor Consilierilor Juridici din România” cu sintagma „Ordinul Consilierilor Juridici din România”.

106. Cu privire la statut, raportat la definiția autorității publice din art. 2 alin. (1) lit. b) din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004, cu modificările și completările ulterioare, și la cea a actului administrativ din art. 2 alin. (1) lit. c) din aceeași lege, se impune a se aprecia inclusiv asupra naturii sale juridice, actul adoptat urmărind organizarea prestării unui serviciu public.

107. Legea nr. 514/2003 nu impune ca obligație elaborarea unui statut care să reglementeze organizarea serviciului public prestat prin activitatea consilierilor juridici, ci prevede, doar ca o facultate, constituirea consilierilor juridici în asociații profesionale.

108. Formele de asociere facultativă a consilierilor juridici nu pot fi însă asimilate persoanelor juridice de utilitate publică, scopul acestora nefiind o mai bună prestare a serviciului public, respectiv protecția unui interes public, ci apărarea și promovarea intereselor profesionale ale membrilor lor, adică interese prin definiție private.

109. Actele provenind de la aceste asocieri profesionale (între care și Statutul profesiei de consilier juridic adoptat de Congresul Extraordinar al Colegiilor Consilierilor Juridici) au astfel natura juridică a unor acte de ordine privată, care nu se bucură de forța juridică a actului administrativ normativ.

110. În schimb, Legea nr. 51/1995 impune obligația legală a Congresului avocaților [organ de conducere al U.N.B.R, potrivit art. 60 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 51/1995] de a adopta statutul profesiei de avocat [art. 63 alin. (1) lit. e) din Legea nr. 51/1995], act infralegal, care se aplică tuturor avocaților și produce consecințe juridice importante, fiind adoptat în temeiul legii, de către un for prevăzut de lege și care are acordată prin lege această atribuție.

111. Sub acest aspect, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat în mod constant în sensul că „ordinele profesiilor liberale sunt instituții de drept public, reglementate de lege și care urmăresc scopuri de interes general. În acest fel, ele nu intră sub incidența art. 11 din Convenție”, iar afilierea obligatorie la acestea nu constituie o încălcare a libertății de asociere (Hotărârea din 23 iunie 1981, pronunțată în Cauza Le compte, Van Leuven și De Meyere împotriva Belgiei).

112. Imperativul reglementării unei entități unice la nivel național ar da, fără îndoială, expresie unui interes general, de natură publică, motiv pentru care o astfel de structură nu ar putea fi decât o instituție de drept public, potrivit jurisprudenței constante a Curții Europene a Drepturilor Omului (de exemplu, Cauza Slavic University în Bulgaria și alții împotriva Bulgariei, 2004; Cauza Pompiliu Bota împotriva României, Cererea nr. 24.057/03), iar nu o „asociație”, persoană juridică de drept privat, înființată în virtutea dreptului de asociere (care vizează asocierile voluntare ce urmăresc un scop comun – Cauza Young, James și Webster împotriva Regatului Unit al Marii Britanii și al Irlandei de Nord, 1982) în înțelesul art. 11 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, căruia îi corespunde art. 40 din Constituția României.

113. Condiționarea exercițiului activității de consilier juridic de înscrierea pe Tabloul profesional al consilierilor juridici în considerarea statutului adoptat de congresul extraordinar al acestora ar presupune confuzia, nepermisă de lege, dintre statutul profesiei și statutul asociației profesionale, Colegiile Consilierilor Juridici din România neavând dreptul, consacrat legal, de a adopta un statut al profesiei de consilier juridic, ci doar un statut al asociației de drept privat „în condițiile legii privind asocierea și constituirea persoanelor juridice” – Ordonanța Guvernului nr. 26/2000.

114. Astfel, art. 20 alin. (2) din Legea nr. 514/2003 prevede că „Formele de asociere și organizare la nivel județean și la nivel național sunt stabilite prin statutul asociației, cerut de lege”.

115. În continuare, art. 25 din Legea nr. 514/2003 stabilește un termen de 90 de zile de la data intrării în vigoare a legii pentru înființarea asociațiilor profesionale (asociații care însă, nefiind instituții de drept public, nu pot fi obligatoriu înființate) și pentru adoptarea statutelor acestora.

116. În acest context, se remarcă, în primul rând, că scopul pentru care se pot constitui asociațiile profesionale ale consilierilor juridici este doar acela al apărării și promovării intereselor profesionale ale acestora, și nu acela de reglementare a exercițiului unei profesii.

117. În al doilea rând, textul face referire la Ordonanța Guvernului nr. 26/2000, care prevede, ca o condiție pentru dobândirea personalității juridice, încheierea statutului asociației de către membrii asociației, prin act sub semnătură privată, cuprinzând modul de dobândire și de pierdere a calității de asociat, respectiv drepturile și obligațiile asociaților.

118. Astfel, pe de o parte, statutul asociației trebuie adoptat pentru însuși dobândirea personalității juridice de către aceasta și, pe de altă parte, în absența unei abilitări legale exprese contrare, poate stabili doar condițiile exercițiului dreptului de asociere (în structura asociativă), nu însuși exercițiul unei activități profesionale, pe care să îl condiționeze de înscrierea în asociația respectivă.

119. În același sens, asociațiile profesionale ale consilierilor juridici, asociații de drept privat, sunt guvernate de principiul libertății de asociere, care include și un aspect negativ, și anume libertatea de a nu adera sau de a se retrage dintr-o asociație, în condițiile în care autonomia personală reprezintă un corolar esențial al libertății individuale de opțiune pe care o implică art. 11 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (Cauza Sørensen și Rasmussen împotriva Danemarcei, 2006).

120. Având în vedere argumentele expuse anterior, statutul asociației profesionale nu poate fi opozabil erga omnes, ci doar inter partes membrilor asociației profesionale care l-au adoptat și nu poate impune afilierea obligatorie, respectiv nu poate limita exercițiul activității de consilier juridic doar de către persoanele care sunt înscrise pe Tabloul profesional al consilierilor juridici ținut de Colegiile Consilierilor Juridici din România.

121. Atât potrivit normelor constituționale, cât și jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, alegerea unei profesii, a unei anumite ocupații sau a unui loc de muncă pot fi supuse unor restricții de ordin legal (precum calificarea, vârsta minimă de încadrare în muncă, obținerea unei autorizații, apartenența la un corp profesional etc.), însă restricțiile trebuie să fie prevăzute de lege, să urmărească un scop legitim și să fie justificate în mod rezonabil și obiectiv („necesare într-o societate democratică pentru a garanta respectarea drepturilor și libertăților altora sau pentru a proteja ordinea publică, securitatea națională, sănătatea publică sau bunele moravuri”). Curtea Europeană a Drepturilor Omului a apreciat că expresia „prevăzută de lege” implică, în primul rând, obligația ca ingerința în exercițiul dreptului (în acest caz, restrângerea dreptului la muncă) să se întemeieze pe dreptul intern (Hotărârea din 14 ianuarie 2014, pronunțată în Cauza Mateescu împotriva României), legea incluzând orice act juridic care creează, în mod licit, drepturi și obligații pentru anumite persoane. De asemenea, este considerată lege doar dispoziția accesibilă și previzibilă, condiție care vizează și calitatea legii în cauză, care trebuie să fie formulată cu suficientă precizie, astfel încât să fie accesibilă persoanei care „trebuie, în plus, să fie capabilă să prevadă, într-o măsură care să fie rezonabilă în circumstanțele respective, consecințele pe care le poate avea o anumită acțiune” (Cauza Sunday Times împotriva Regatului Unit al Marii Britanii și al Irlandei de Nord, 1979; Cauza Michaud împotriva Franței, 2012).

122. În considerarea naturii juridice de act de ordine privată a statutului adoptat de o asocieră profesională a consilierilor juridici și a faptului că, spre deosebire de Legea nr. 51/1995, care prevede în mod expres faptul că profesia de avocat se exercită numai de avocații înscrși în tabloul baroului component al U.N.B.R. din care fac parte, se constată că Legea nr. 514/2003 privind organizarea și exercitarea profesiei de consilier juridic nu conține o asemenea condiție.

123. Astfel, Statutul profesiei de consilier juridic, aprobat de Congresul Extraordinar al Colegiilor Consilierilor Juridici din România, întemeiat, conform celor menționate în preambulul actului, pe dispozițiile Legii nr. 514/2003, completează norme cu putere de lege, neavând abilitatea de a produce consecințele juridice previzionate de forul care l-a adoptat.

124. În interpretarea dată de opinia contrară, el încalcă dreptul la muncă prin recunoașterea exercițiului acestei activități doar consilierilor juridici înscrși pe Tabloul profesional al consilierilor juridici definitivi sau stagiați (art. 3 din statutul menționat).

125. În consecință, în reglementarea actuală, organizarea și exercitarea profesiei de consilier juridic nu sunt supuse rigorilor Statutului profesiei de consilier juridic, asocierea consilierilor juridici exprimând dreptul la libera asociere, prevăzut de art. 40 din Constituția României, coroborat cu art. 5 și art. 20 din Legea nr. 514/2003.

126. Pentru motivele sus-arătate, fiind întrunite dispozițiile art. 514 din Codul de procedură civilă, în temeiul dispozițiilor art. 517 alin. (1) din același cod,

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În numele legii

D E C I D E:

Admite recursul în interesul legii formulat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și, în consecință, stabilește că:

În interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 5 și ale art. 20 din Legea nr. 514/2003 privind organizarea și exercitarea profesiei de consilier juridic, cu modificările și completările ulterioare, prestarea activității specifice, de reprezentare juridică, se poate realiza de către consilieri juridici, în calitatea lor de funcționari publici sau de angajați cu contract individual de muncă, independent de înscrierea acestora în Tabloul profesional al consilierilor juridici ținut de Colegiile Consilierilor Juridici din România.

Obligatorie, potrivit dispozițiilor art. 517 alin. (4) din Codul de procedură civilă.

Pronunțată în ședință publică astăzi, 22 aprilie 2024.

PREȘEDINTELE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CORINA-ALINA CORBU

Magistrat-asistent,
Mihaela Lorena Repana

➤ Fără categorie (<https://www.iccj.ro/category/fara-categorie/>)

◀ 03.06.2024 – Completul nr. 9 BEC (<https://www.iccj.ro/wp-content/uploads/2024/05/SCAF-03.06.2024-C9-BEC.pdf>)

03.06.2024 – Completul nr. 5 ▶ (https://www.iccj.ro/wp-content/uploads/2024/05/SP-03-iunie-2024-C5.pdf#new_tab)

www.iccj.ro/ro/inaltaCurteDeCasatieSiJustitie)

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

Contact (<https://www.iccj.ro/contact/>)

© 2023 Înalta Curte de Casație și Justiție a României